

Smittkällan

Aktuell information från Smittskyddsenheten Centrallasarettet Växjö – Nr 4/2016

Innehåll:

- ❖ Tularemi
- ❖ Kaninpest
- ❖ Gula febern
- ❖ HIV
- ❖ TBC

Tularemi (harpest) finns det i Kronoberg?

Under sommaren har en person insjuknat med tularemi där smittan troligen skedde vid fritidshuset i Ljungby kommun. I Kronoberg har vi haft några fall av diagnosen även tidigare men då har det varit personer som jagat eller fiskat i norra Sverige.

Under de senaste 10 åren har antalet fall i landet varierat mellan 114 fall 2013 och 859 förra året. Förr räknade man att gränsen för smitta gick vid Dalälven men smittan har spridit sig söderut och är nu väl etablerad bl.a. i Örebro län. Längre söderut finns bara enstaka fall. Enligt Folkhälsomyndigheten finns enstaka fall rapporterade även i Kalmar, Blekinge och Skåne.

Tularemi orsakas av en bakterie, *Francisella tularensis*, som främst finns hos smågnagare. De år man har hög smittspridning brukar sammanfalla med sorkår. Människan smittas vanligen via insekter främst myggor men även fästingar kan överföra tularemi. Människa kan även smittas vid direkt beröring av sjuka djur, inandning av damm som förorenats av urin eller avföring från sjuka djur. Även förorenat vatten kan överföra smittan. Däremot sker ingen smitta mellan människor.

Klinik

Efter en inkubationstid, som oftast är två till fyra dagar, insjuknandet man akut med hög feber, huvudvärk och allmän sjukdomskänsla. Bilden beror sedan på smittväg:

- Ulceroglandular formen är den vanligaste. På platsen för smittan får man ett sår med ulceration med krustabeläggning, Såret är skarpt avgränsat. Samtidigt uppträder lokala lymfadeniter som kan bli stora som hönsägg.
- Tyfoid form. Här har patienten hög feber utan fokala symtom vilket gör diagnosen svår att ställa. Ofta har då smittämnet andats in. Ibland kan pulmonella symtom då uppträda med förstörade hiluslymfkörtlar och småfläckiga förändringar på lungröntgen.
- Smittas man via infekterat vatten kan sår uppträda i mun och svalg.

Diagnostik

Diagnosen kan säkerställas med serologi eller att man påvisar bakterien med pcr diagnostik. Det går även att odla bakterien men pga. risk för laboratoriesmitta får det bara göras på säkerhetslaboratorier. Det är viktigt att ev. misstanke om tularemi anges på remissen så att lab tar hand om provet på rätt sätt.

Kaninpest

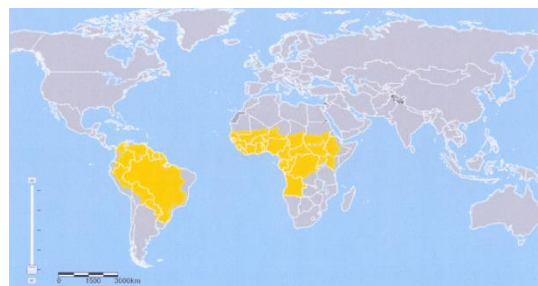
Kaninpest och harpest förväxlas ofta även om det är helt skilda sjukdomar. Kaninpest orsakas av ett virus som bara drabbar kaniner. Sjukdomen kan således inte drabba människor.

Kaniner insjuknar med ögoninflammationer och blir blinda och kan inte söka mat samtidigt som de blir ett lätt byte för rovdjur. Dödligheten är mycket hög.

Gula febern

Sedan december 2015 pågår det största gula febern utbrottet som vi haft på åtminstone 30 år. Nästan 4 000 har insjuknat i Angola och fler än 300 har dött. Smittan har även spridit sig till andra länder i Afrika där Demokratiska republiken Kongo är värst drabbat med 1789 misstänkta fall i mitten på juli. Även Kina har rapporterat ett fall som smittades i Angola.

Omfattande vaccinationsprogram har gjort att fallen nu minskar snabbt.

Sjukdomen

Sjukdomen orsakas av ett flavivirus som sprids med myggor. Sjukdomsbilden varierar från subkliniska fall till fulminanta fall med hög feber, blödningar och icterus. Gula febern hör till gruppen haemorragiska febrar. Sjukdomen finns i centrala Afrika och i Sydamerika (se bild). Sjukdomen finns inte i Asien.

Profylax

Vid resa till ett område där gula febern förekommer bör man vara vaccinerad. Vaccinet, Stamaril®, innehåller levande virus som odlats på hönsägg. Immunsuppression, graviditet, typ I allergi mot ägg och riktigt små barn är kontraindikation för vaccinet. Flera av länderna där gula feber förekommer har också krav på att man skall vara vaccinerad. Tidigare har stämpeln i gula boken bara varit giltig i 10 år. Det har dock visat sig att skyddet sitter i lång tid varför WHO den 11 juli i år beslutade att vaccinationsintyg mot gula febern är giltigt resten av livet. Alla länder har ännu inte implementerat de nya rekommendationerna så än så länge bör man för säkerhets skull resa med ett vaccinintyg som är max 10 år.

HIV

Under hösten 2015 hade Folkhälsomyndigheten en stor informationsinsats mot hiv. Huvudbudskapet var att hiv i dag inte är som på 80-talet. Dagens effektiva bromsmediciner gör att den absoluta majoriteten av hiv smittade patienter inte längre har påvisbara nivåer av virus. Trots en stor satsning med information både mot allmänhet och mot vården fick kampanjen inget stort genomslag.

Lokal utbildning

Lokalt inom länet har vi en egen satsning där vårdcentraler erbjuder en kostnadsfri föreläsning ”hiv berör oss alla”. Föreläsare är Niklas Lönnbro och Farhad Khaghani. Niklas är den kollega på Infektionskliniken som har ansvar för flest hiv patienter och Farhad arbetar på Noaks Ark som förutom att ge stöd till hiv patienter och deras närstående är en efterfrågad föreläsare både inom länet och på riksnivå. Niklas och Farhad kompletterar varandra och föreläsningen har varit mycket uppskattad. Hittills har ca hälften av länets vårdcentraler haft utbildningen men det finns fortfarande plats för fler. För information kontakta Rebecka Moding på avdelningen för Folkhälsa och social utveckling.

TBC

I år har vi haft 19 fall med tuberkulos vilket är fler än vi brukar ha per helår. Anledningen är att vi tagit emot ett stort antal flyktingar under andra halvåret av 2015. Majoriteten av de sjuka kommer från Afrikas horn och Afghanistan.

Folkhälsomyndigheten har publicerat halvårsstatistik för tuberkulos. I hela landet anmäldes 421 fall första halvåret vilket är en ökning jämfört med första halvåret 2015 men ungefär samma nivå som under hösten 2015. Den kraftigaste ökningen är i åldersgruppen 15 till 19 år. Det är viktigt att dessa åldersgrupper kommer till hälsoundersökning så att vi inte får smittspridning på våra HVB hem.

Kontakt

Smittskyddsläkare: Arne Runehagen
Bitr. smittskyddsläkare: Christian Blomkvist
Smittskyddssköterska: Magnus Hermann

Tel: 0470-58 82 78 Fax: 0470-58 71 59

E-post: smittskyddet@kronoberg.se